

พระราชบัญญัติการบริหารงานและการให้บริการภาครัฐผ่านระบบดิจิทัล (Digital Government Act.)

โดย นางสาวสุพัตรา ชันด์ศรี
นักวิชาการแผนกที่ภาพถ่ายปฏิบัติการ

วัตถุประสงค์

๑. เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับพระราชบัญญัติการบริหารงานและการให้บริการภาครัฐผ่านระบบดิจิทัล

๒. เพื่อให้ผู้เรียนสามารถนำความรู้เกี่ยวกับ พ.ร.บ.การบริหารงานและการให้บริการภาครัฐผ่านระบบดิจิทัลไปประยุกต์ใช้ในการทำงานได้

สรุปเนื้อหา

ด้วยคณะรัฐมนตรีมีมติเมื่อวันที่ ๒๗ มิถุนายน ๒๕๖๐ รับทราบการดำเนินการเกี่ยวกับข้อเสนอแนะเพื่อการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ ตามมาตรา ๒๖๖ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย เรื่องการปฏิรูปการบริหารราชการแผ่นดินและการบริการประชาชนด้วยระบบดิจิทัลและร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยรัฐบาลดิจิทัล พ.ศ. ที่เสนอโดยสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ และได้มอบหมายให้ส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย คณะกรรมการขับเคลื่อนและปฏิรูปการบริหารราชการแผ่นดิน คณะที่ ๓ สำนักงานรัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์ (องค์การมหาชน) (สรอ.) (ปัจจุบันคือสำนักงานพัฒนารัฐบาลดิจิทัล (องค์การมหาชน) (สพร.) สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (ก.พ.ร.) และกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม (ดศ.) เร่งรัดการพิจารณาขับเคลื่อนการดำเนินการตามข้อเสนอแนะเพื่อการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ ซึ่ง สรอ. ก.พ.ร. และ ดศ. ได้ดำเนินการขับเคลื่อนร่างพระราชบัญญัติร่วมกับคณะกรรมการดำเนินการปฏิรูปกฎหมายในระยะเร่งด่วน

ต่อมาเมื่อวันที่ ๑๘ มิถุนายน ๒๕๖๑ สำนักงานพัฒนารัฐบาลดิจิทัล (องค์การมหาชน) ได้จัดให้มีการประชุมรับฟังความคิดเห็นร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยรัฐบาลดิจิทัล พ.ศ. เพื่อนำข้อเสนอแนะและข้อคิดเห็นต่างๆ ไปประกอบการเสนอร่างพระราชบัญญัติต่อคณะรัฐมนตรี โดยคณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ ๒ ตุลาคม ๒๕๖๑ อนุมัติหลักการร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยรัฐบาลดิจิทัล พ.ศ. และให้ส่งสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาตรวจพิจารณา โดยให้ความเห็นและข้อสังเกตของหน่วยงานต่างๆ ไปประกอบการพิจารณาด้วย ในการนี้ สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาได้มีการแต่งตั้งคณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะพิเศษ) เพื่อพิจารณาร่างกฎหมาย ทั้งนี้ คณะกรรมการได้มีการเปลี่ยนชื่อร่างกฎหมายจาก “ร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยรัฐบาลดิจิทัล พ.ศ.” เป็น “ร่างพระราชบัญญัติการบริหารงานและการให้บริการภาครัฐผ่านระบบดิจิทัล พ.ศ.”

สภานิติบัญญัติแห่งชาติ ในการประชุมครั้งที่ ๑๙/๒๕๖๒ เป็นพิเศษ เมื่อวันที่ ๒๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๒ ได้พิจารณาร่างพระราชบัญญัติการบริหารงานและการให้บริการภาครัฐผ่านระบบดิจิทัล พ.ศ. และได้ลงมติวาระที่ ๓ เห็นสมควรประกาศใช้ร่างกฎหมายดังกล่าวเป็นกฎหมายต่อไป พร้อมทั้งได้เห็นชอบข้อสังเกตของคณะกรรมการกฤษฎีกาฯ และมีมติให้ส่งข้อสังเกตดังกล่าวต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาดำเนินการต่อไป

เมื่อวันที่ ๒๒ พฤษภาคม ๒๕๖๒ ราชกิจจานุเบกษาได้ประกาศให้พระราชบัญญัติการบริหารงานและการให้บริการภาครัฐผ่านระบบดิจิทัล พ.ศ. ๒๕๖๒ ใช้บังคับมีผลตั้งแต่วันที่ ๒๓ พฤษภาคม ๒๕๖๒ เป็นต้นไป

พระราชบัญญัติการบริหารงาน และการให้บริการภาครัฐผ่านระบบดิจิทัล พ.ศ. 2562



โครงสร้างเนื้อหาฉบับเต็ม (แบ่งตามหมวด)

หมวด ๑: การบริหารงานและการให้บริการภาครัฐผ่านระบบดิจิทัล

มาตรา ๗: หน่วยงานรัฐต้องจัดให้มีการบริหารงานและการบริการผ่านระบบดิจิทัล เพื่อความสะดวก รวดเร็ว และเข้าถึงง่าย

มาตรา ๑๐ (Digital ID): การพิสูจน์และยืนยันตัวตนของผู้รับบริการต้องใช้มาตรฐานดิจิทัลที่น่าเชื่อถือ

มาตรา ๑๒ (การเชื่อมโยงข้อมูล): หัวใจสำคัญของกฎหมาย กำหนดให้หน่วยงานรัฐต้องเชื่อมโยงและแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างกัน เพื่อลดภาระประชาชนในการส่งมอบสำเนาเอกสารที่รัฐเป็นผู้ออกให้เอง (เช่น สำเนาบัตรประชาชน)

มาตรา ๑๕ (ธรรมาภิบาลข้อมูล): การบริหารจัดการข้อมูลต้องมีความถูกต้อง ปลอดภัย และมีการกำหนดสิทธิการเข้าถึงอย่างชัดเจน (Data Governance)

หมวด ๒: การเปิดเผยข้อมูลภาครัฐผ่านระบบดิจิทัล

มาตรา ๑๗: หน่วยงานรัฐต้องเปิดเผยข้อมูลภาครัฐในรูปแบบ "ข้อมูลเปิดดิจิทัล" (Open Data) เพื่อให้ประชาชนเข้าถึงและตรวจสอบได้

มาตรา ๑๘: ข้อมูลที่เปิดเผยต้องอยู่ในรูปแบบที่เครื่องคอมพิวเตอร์สามารถอ่านและประมวลผลได้ (Machine Readable) เช่น CSV, JSON หรือ XML ไม่ใช่แค่ไฟล์ภาพหรือ PDF ที่ค้นหาไม่ได้

หมวด ๓: คณะกรรมการพัฒนารัฐบาลดิจิทัล

กำหนดให้มีคณะกรรมการระดับชาติ (โดยมีนายกรัฐมนตรีเป็นประธาน) ทำหน้าที่กำหนดนโยบาย แผนระดับชาติ และมาตรฐานกลางเพื่อให้ทุกหน่วยงานปฏิบัติไปในทิศทางเดียวกัน

หมวด ๔: สถาบันส่งเสริมการบริหารงานดิจิทัล

มอบหมายให้ สำนักงานพัฒนารัฐบาลดิจิทัล (องค์การมหาชน) หรือ สพร. (DGA) เป็นหน่วยงานหลักในการขับเคลื่อน ให้คำปรึกษา และจัดทำโครงสร้างพื้นฐานดิจิทัลส่วนกลางให้กับหน่วยงานรัฐทั่วประเทศ

การนำองค์ความรู้ไปใช้ในการปฏิบัติงาน

๑. การเชื่อมโยงและบูรณาการข้อมูล (Data Integration) หน่วยงานของรัฐมีหน้าที่จัดส่งหรือเชื่อมโยงข้อมูลดิจิทัลระหว่างกัน เพื่อลดภาระประชาชนในการจัดเตรียมสำเนาเอกสารราชการ (No Copy Policy)

๒. การจัดทำกระบวนการทำงานในรูปแบบดิจิทัล (Digitization) ปรับเปลี่ยนขั้นตอนการทำงานให้เป็นระบบดิจิทัลตั้งแต่ต้นจนจบ เพื่อลดขั้นตอน ประหยัดทรัพยากร และเพิ่มผลผลิตในการบริการ

๓. ธรรมนูญข้อมูลภาครัฐ (Data Governance) ต้องบริหารจัดการข้อมูลให้มีมาตรฐาน ความถูกต้อง เป็นปัจจุบัน และปลอดภัย ตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการพัฒนารัฐบาลดิจิทัลกำหนด

๔. การเปิดเผยข้อมูลผ่านศูนย์กลางข้อมูลเปิดภาครัฐ (Open Government Data) จัดทำข้อมูล ที่ต้องเปิดเผยตามกฎหมายให้อยู่ในรูปแบบดิจิทัล เพื่อให้ประชาชนเข้าถึงได้โดยสะดวก เสรี และไม่มีค่าใช้จ่าย

๕. การใช้ระบบการพิสูจน์และยืนยันตัวตน (Digital ID) นำระบบ Digital ID มาใช้เพื่อความปลอดภัยและลดขั้นตอนในการยืนยันตัวตนของผู้รับบริการ

ประโยชน์ที่ได้รับ

- ต่อตนเอง

๑. เพิ่มทักษะดิจิทัล (Digital Literacy): ทำให้ต้องเรียนรู้เครื่องมือใหม่ๆ ซึ่งเป็นทักษะสำคัญ ในศตวรรษที่ ๒๑

๒. ลดภาระงานประจำ: ระบบดิจิทัลช่วยจัดการงานซ้ำซ้อน ทำให้มีเวลาไปโฟกัสกับงานเชิงกลยุทธ์ หรือการแก้ปัญหาที่ซับซ้อนขึ้น

๓. การทำงานยืดหยุ่น: สนับสนุนการทำงานจากที่ไหนก็ได้ (Remote Work) ผ่านระบบสารบรรณ อิเล็กทรอนิกส์

- ต่อองค์กร

๑. เกิดการบูรณาการร่วมกัน และลดปัญหาการทำงานซ้ำซ้อนระหว่างหน่วยงานของรัฐ หน่วยงานของรัฐจะมีการทำงานที่บูรณาการกันมากขึ้น เนื่องจากกฎหมายกำหนดให้ต้อง เชื่อมโยงและ แลกเปลี่ยนข้อมูลภาครัฐและการทำงานให้มีความสอดคล้องกัน รวมทั้งมีแผนพัฒนารัฐบาลดิจิทัล เพื่อกำหนด กรอบและทิศทางการบริหารงานภาครัฐและการจัดทำบริการสาธารณะในรูปแบบดิจิทัล

๒. ลดขั้นตอนและระยะเวลาดำเนินการ การนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้เป็นเครื่องมือ เจ้าหน้าที่ของรัฐจะเกิดความสะดวกและลดภาระในการปฏิบัติงาน ที่ซ้ำซ้อน เนื่องจากมีการนำระบบดิจิทัลที่เหมาะสมมาใช้เป็นเครื่องมือในการบริการงานและให้บริการ ประชาชน เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพรวมทั้ง เกิดการทำงานอย่างเต็มศักยภาพ ตลอดจนสามารถเรียกใช้ข้อมูล ภาครัฐที่ถูกจัดเก็บอยู่ในรูปแบบดิจิทัลมาใช้ เพื่อสนับสนุนการทำงานได้อย่างรวดเร็ว และมีประสิทธิภาพ

๓. ลดภาระค่าใช้จ่ายงบประมาณภาครัฐ พระราชบัญญัติ ดิจิทัล มีวัตถุประสงค์สำคัญข้อหนึ่ง โดยกำหนดให้การบริหารงานและการให้บริการภาครัฐ ผ่านระบบดิจิทัล จะต้องเป็นไปเพื่อรักษาวินัยการเงินการคลังและเพิ่มประสิทธิภาพในการใช้จ่ายงบประมาณ ให้เกิดความคุ้มค่าและเป็นไปตามเป้าหมาย โดยมีการติดตาม ตรวจสอบ และประเมินความคุ้มค่าของการ ดำเนินการ รวมทั้งต้องพัฒนาให้มีกลไกการใช้ข้อมูลเพื่อลดความซ้ำซ้อนและเกิดความสอดคล้องกับแผนงาน และโครงการต่างๆ ของหน่วยงานของรัฐด้วย

๔. เจ้าหน้าที่ของรัฐได้รับการพัฒนาหรือยกระดับทักษะด้านดิจิทัล พรบ. กำหนดให้คณะกรรมการพัฒนารัฐบาลดิจิทัลมีหน้าที่และอำนาจที่สำคัญ ประการหนึ่งในการกำหนดแนว ทิศทางพัฒนาศักยภาพบุคลากรภาครัฐ เพื่อประโยชน์ในการบริหารงานและการให้บริการ ภาครัฐผ่านระบบ ดิจิทัล ขณะเดียวกันยังกำหนดให้สำนักงานพัฒนารัฐบาลดิจิทัล มีหน้าที่ส่งเสริมและสนับสนุนทางวิชาการ เพื่อยกระดับทักษะความรู้ ความสามารถด้านดิจิทัลให้แก่เจ้าหน้าที่ของรัฐ และกำหนดให้หน่วยงานของรัฐต่าง ๆ มีหน้าที่ส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาพัฒนาทักษะด้านดิจิทัลแก่เจ้าหน้าที่ในหน่วยงาน

๕. สร้างความพึงพอใจให้กับประชาชนผู้รับบริการจากภาครัฐ

ประโยชน์ของการดำเนินการต่าง ๆ เกิดแก่ประชาชน คือ เมื่อได้รับความสะดวกรวดเร็ว ไม่สร้างภาระเกินความจำเป็นจากการบริการภาครัฐ ประชาชนเกิดความพึงพอใจ และเกิดความรู้สึกที่ดีระหว่างภาครัฐ ในฐานะเป็นผู้ให้บริการ และประชาชนในฐานะผู้รับบริการ

- ต่อสาธารณะ

๑. ประชาชนได้รับบริการที่ดี สะดวก และรวดเร็วขึ้น

ประชาชนจะได้รับบริการภาครัฐดิจิทัลที่ดีขึ้น เนื่องจากกฎหมายกำหนดให้หน่วยงานของรัฐ มีหน้าที่ จัดทำกระบวนการหรือการดำเนินงานทางดิจิทัลเพื่อการบริหารราชการแผ่นดินและการให้บริการประชาชน อีกทั้งยังได้ได้รับความสะดวกจากการเข้ารับบริการภาครัฐมากขึ้น จากการให้บริการแบบ เบ็ดเสร็จ ๑ จุดเดียว (One Stop Service) เนื่องจากกฎหมายกำหนดให้สำนักงานพัฒนารัฐบาลดิจิทัล สนับสนุนการเชื่อมโยงบริการดิจิทัลของหน่วยงานของรัฐให้เกิดบริการสาธารณะแบบเบ็ดเสร็จตามที่คณะกรรมการพัฒนา รัฐบาลดิจิทัล กำหนด เพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่ประชาชน

๒. ลดปัญหาเรื่องสำเนาเอกสาร

ประชาชนไม่ต้องมีภาระจัดเตรียมสำเนาเอกสารราชการ ใช้บัตรประชาชนของตนเอง เพียงใบเดียว สามารถติดต่อได้ทุกเรื่อง เนื่องจากกฎหมายกำหนดให้หน่วยงานของรัฐมีหน้าที่ต้องจัดส่งข้อมูลหรือสำเนา เอกสารระหว่างกันเอง เพื่อไม่ให้ต้องเรียกขอสำเนาเอกสารจากประชาชน

๓. จ่ายค่าบริการสะดวกยิ่งขึ้น ด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ (e-Payment)

ประชาชนได้รับความสะดวก รวดเร็ว ในการชำระค่าบริการต่าง ๆ จากการให้บริการของ หน่วยงานของรัฐผ่านระบบ e-payment ซึ่งกฎหมายกำหนดให้หน่วยงานของรัฐ จัดให้มีระบบการชำระเงิน ทางดิจิทัล ในกรณีที่มีกฎหมายกำหนดให้สามารถเรียกเก็บเงินค่าธรรมเนียมค่าบริการ ค่าปรับหรือค่าใช้จ่าย อื่นใดจากประชาชน จากการให้บริการภาครัฐ โดยหน่วยงานของรัฐอาจมีข้อตกลงในการจัดเก็บค่าบริการ ร่วมกับหน่วยงานของรัฐอื่นแทนได้ ด้วย

๔. ค่าธรรมเนียมในการใช้บริการภาครัฐผ่านระบบดิจิทัลจะลดลงในอนาคต

ในอนาคตประชาชนที่เลือกใช้บริการผ่านช่องทางดิจิทัลภาครัฐจะจ่ายค่าธรรมเนียมหรือ ค่าบริการ ต่าง ๆ ให้แก่หน่วยงานของรัฐในอัตราที่ต่ำลง เนื่องจากกฎหมายกำหนดให้คณะกรรมการพัฒนารัฐบาลดิจิทัล มีหน้าที่ และอำนาจในการเสนอต่อผู้รักษาการตามกฎหมายฉบับต่าง ๆ ในการพิจารณายกเว้นหรือ ลดค่าธรรมเนียม ค่าบริการ ค่าปรับ หรือค่าใช้จ่ายอื่น ๆ เพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของกฎหมายฉบับนี้

แหล่งที่มา

หลักสูตร : พระราชบัญญัติการบริหารงานและการให้บริการภาครัฐผ่านระบบดิจิทัล (Digital Government Act.)

บรรยายโดย : สำนักงานพัฒนารัฐบาลดิจิทัล (องค์การมหาชน)

สถาบัน/หน่วยงาน/ระบบ : สถาบันพัฒนาบุคลากรภาครัฐด้านดิจิทัล

รูปแบบหลักสูตร : หลักสูตรออนไลน์ (TDGA E-Learning)

ช่วงเวลาการฝึกอบรม : กุมภาพันธ์ - มีนาคม ๒๕๖๙